Pwyllgor Cyfiawnder Cymdeithasol ac Adfywio SJR(2)-01-06(p.2)

Dyddiad: 12fed Ionawr 2006
Lleoliad: Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Teitl: Diweddariad Chwarterol 1af y Strategaeth Mentrau Cymdeithasol

Pwrpas

1. Rhoi'r newyddion diweddaraf i'r Pwyllgor am hynt y gwaith a wnaed er mwyn gweithredu'r Strategaeth Mentrau Cymdeithasol ar gyfer Cymru.

Crynodeb/Argymhellion

2. Mae'r Strategaeth yn cynnwys nifer o gamau i'w cymryd gyda'r nod o greu amgylchedd lle gall mentrau cymdeithasol dyfu a ffynnu. Gofynnir i'r Pwyllgor nodi datblygiadau a fydd o gymorth i gymryd y camau hynny ynghyd â'r blaenoriaethau a nodwyd gan y Cyd-weithgor Mentrau Cymdeithasol (SEJWG).

Cefndir

3. Cyhoeddwyd dogfen ymgynghori ar y Cynllun Gweithredu Mentrau Cymdeithasol ym mis Gorffennaf 2003. Cyhoeddwyd ymateb Llywodraeth y Cynulliad i'r ymgynghoriad ym mis Mawrth 2004. Mae'r Strategaeth, a lansiwyd ym mis Mehefin 2005, yn adeiladu ar y gwaith blaenorol hwn ac fe'i datblygwyd mewn partneriaeth â'r SEJWG sy'n cynnwys ymarferwyr mentrau cymdeithasol, aelodau o gyrff cynrychioliadol, Awdurdod Datblygu Cymru a'r sector gwirfoddol.

4. Mae'r Strategaeth yn dilyn fformat y Cynllun Gweithredu Mentrau Cymdeithasol ac mae'n canolbwyntio ar bedwar prif amcan, sef:

   - Creu Amgylchedd sy'n Galluogi
   - Gwneud Mentrau Cymdeithasol yn Fusnesau Gwell
   - Sefydlu Gwerth Mentrau Cymdeithasol
   - Annog Datblygiad Cyfleoedd Newydd

5. Mae'r Strategaeth yn rhoi manylion pethau sy'n rhwystr i gyflawni pob un o'r amcanion hyn, gwybodaeth am rai o'r camau y byddwn yn eu cymryd i oresgyn y rhwystrau hyn a chrynodeb o'r gwaith sydd eisoes ar y gweill. Yn ogystal, mae'r Strategaeth yn cynnwys nifer o gamau a thargedau allweddol a gwybodaeth am y ffordd y caiff y rhain eu monitro a'u gwerthuso. Cynhelir adolygiadau blynyddol tan ddiwedd y Strategaeth – y cyntaf ohonynt yn yr Haf 2006.

Ystyried

6. Mae gan y SEJWG ran allweddol i'w chwarae yn cyflenwi'r Strategaeth. Yn eu cyfarfod diwethaf ym mis Hydref 2005, bu'r SEJWG yn trafod y ffordd orau o symud ymlaen â'r Strategaeth a pha gamau y dylid eu cymryd gyntaf. Cytunwyd mai'r blaenoriaethau oedd:
   - ariannu'r sector mentrau cymdeithasol
   - caffael
   - cymorth y wladwriaeth
   - datblygu asedau.

7. Teimlai'r Grŵp y byddai codi proffil mentrau cymdeithasol a manteision cymdeithasol posibl hynny yn allweddol i lwyddiant y Strategaeth yn gyffredinol. Penderfynwyd y dylid ffurfio is-grwpiau i symud ymlaen â rhai o'r prif gamau. Y cyntaf o'r rhain fyddai Is-grŵp Cyllid a fyddai'n ystyried ffurfio Sefydliad Cyllid Datblygu Cymunedol (SCDC) ar gyfer Cymru gyfan. Byddai hefyd yn ystyried y cyllid sydd ar gael yn y sector a pha newidiadau y dylid eu gwneud. Mae'r is-grŵp yn cwrdd ar 13 Ionawr.

8. Yn ogystal, rwyf wedi cymeradwyo cyllid ar gyfer Cymdeithas Ymddiriedolaethau Datblygu (DTA) Cymru i symud ymlaen â nifer o gamau gyda'r nod o roi mwy o sylw i fentrau cymdeithasol yng Nghymru. Mae'r rhain yn cynnwys hyrwyddo cyfrifyddu ac archwiliadaucymdeithasol fel ffordd o ddangos y manteision cymdeithasol a gynigir gan sefydliadau neilltuol a hyrwyddo cyhoeddi gwybodaeth ac arferion gorau ym maes trosglwyddo a datblygu asedau fel ffordd o sicrhau cynaliadwyedd.

9. Ceir tabl yn nodi camau'r Strategaeth a pha mor bell yr aed â'r rhain yn Atodiad A. Yn ogystal, mae'r tabl yn nodi'r camau a drafodir yng nghyfarfod nesaf SEJWG ar 31 Ionawr.

Goblygiadau ariannol

10. Nid oes materion ariannol yn gysylltiedig â'r papur hwn.

Themâu Trawsbynciol

12. Datblygwyd y Strategaeth Mentrau Cymdeithasol ar gyfer Cymru mewn ymgynghoriad â nifer o bartneriaid o'r sector mentrau cymdeithasol, asiantaethau statudol, llywodraeth leol a'r sector gwirfoddol. Mae'r Strategaeth yn talu sylw i gydraddoldeb, cynaliadwyedd a chynhwysiad/cyfiawnder cymdeithasol – sy'n themâu trawsbynciol gan y Cynulliad.

Camau i'w Cymryd gan y Pwyllgor Pwnc

13. Gofynnir i’r Pwyllgor nodi pa mor bell yr aed â'r gwaith o gyflenwi’r Strategaeth Mentrau Cymdeithasol ar gyfer Cymru.

Edwina Hart AM
Y Gweinidog dros Gyfiawnder Cymdeithasol ac Adfywio

Cysylltwch â: Lisa Clarridge, Y Gyfarwyddiaeth Gymunedau 02920 823639
Trish Fretten, Y Gyfarwyddiaeth Gymunedau 02920 801095

CAMAU I'W CYMRYD AR GYFER Y STRATEGAETH MENTRAU CYMDEITHASOL AR GYFER CYMRU Atodiad A

Creu Amgylchedd sy'n Galluogi

Camau:

Dyma'r camau sy'n rhan o'r amcan o 'Greu Amgylchedd sy'n Galluogi':

Camau – *Creu Amgylchedd sy'n Galluogi*	**Dangosyddion/ Targedau**	**Hynt**
Adolygiad blynyddol o'r Strategaeth Mentrau Cymdeithasol ar gyfer Cymru, mewn ymgynghoriad â'r sector	**Ymgynghori ar y Strategaeth a'i hadolygu, Haf 06** **Adolygu, Haf 07** **Gwerthuso, Haf 08**	Bydd y Tîm Ymchwil Cyfiawnder Cymdeithasol ac Adfywio yn gwneud hyn fel y trefnwyd.
Cryfhau cysylltiadau y tu mewn i Lywodraeth y Cynulliad o gwmpas yr agenda mentrau cymdeithasol e.e. tai, gofal plant, adfywio, addysg, datblygu economaidd ac iechyd ac mewn meysydd polisi e.e. y Cynllun Gofodol, Cymunedau yn Gyntaf, Blaenau'r Cymoedd a'r Cynllun Datblygu Cynaliadwy	Ar y gweill – parhau i weithio y tu mewn i Lywodraeth y Cynulliad i sicrhau bod polisïau a rhaglenni perthnasol yn adlewyrchu'r agenda mentrau cymdeithasol	▪ Mynychu cyfarfodydd y Grŵp Polisi Cyfiawnder Cymdeithasol i godi ymwybyddiaeth yn Llywodraeth Cynulliad Cymru ▪ Cynnwys mentrau cymdeithasol yn yr adolygiad o Ostyngiad ar Drethi Busnes ▪ Cynnwys mentrau cymdeithasol yng Nghanllawiau Cymunedau yn Gyntaf a Cymunedau @ Ei Gilydd ▪ Yr uned mentrau cymdeithasol yn cyfrannu at werthusiad o geisiadau o dan y Rhaglen Cyfleusterau a Gweithgareddau

		Cymunedol.
Parhau â gwaith ymchwil a chasglu gwybodaeth yn sail ar gyfer gwaith ar bolisïau, marchnata a rhwydweithio	Wedi'i gynnwys yn rhaglen ymchwil Uned Ymchwil yr Adran Cyfiawnder Cymdeithasol ac Adfywio 2005-07.	▪ Wedi'i gynnwys yng Nghynllun Ymchwil yr Adran Cyfiawnder Cymdeithasol ac Adfywio 06/07. Bwriedir mynd allan i dendr. ▪ Cymeradwywyd cais gan Brifysgol Morgannwg i'r Gronfa Syniadau Newydd (o dan £10,000) i ymchwilio i'r Rhwystrau sy'n Atal Mentrau Bach yng Nghymru rhag Tyfu.
Cefnogi mentrau cymdeithasol, buddsoddwyr a rhwydweithiau cefnogi yn y gwaith o gyfnewid Arferion Gorau.	Cant o gyfnewidiadau bob blwyddyn.	Cynllun presennol Cymdeithas yr Ymddiriedolaethau Datblygu ac arferion gorau eraill yn cael eu hystyried.
Cyhoeddi astudiaethau achos	20 o eitemau gan gyfryngau cenedlaethol Cymru 50 o eitemau mewn cyhoeddiadau arbenigol	▪ Cyfarfod nesaf SEJWG i ystyried y strategaeth gyfathrebu ▪ Staff swyddfa'r wasg a staff cyfathrebu yn ymwybodol o amcanion y Strategaeth
Cefnogi astudiaethau achos hyfforddiant ac arferion gorau, treialu polisi a gwaith ym maes caffael		▪ Ffurfiwyd cysylltiadau â Gwerth Cymru (Caffael) ▪ Cynlluniau i gynnal cyfarfod o is-grŵp Caffael SEJWG a Seminar tua dechrau 2006.
Cefnogi hyfforddiant ac arferion gorau,	**Cynnal y seminar gyntaf erbyn Rhagfyr**	▪ Cafwyd ymateb da i'r seminar a

astudiaethau achos, treialu polisi a gwaith ym maes Cymorth Gwladwriaethol.	**2005.**	gynhaliwyd ar 1 Rhagfyr. Roedd 50 o swyddogion o lywodraeth leol a'r sector gwirfoddol yn bresennol.

Gwneud Mentrau Cymdeithasol yn Fusnesau Gwell

Camau:

Dyma'r camau sy'n rhan o'r amcan o wneud mentrau cymdeithasol yn fusnesau gwell:

Camau - *Gwneud Mentrau Cymdeithasol yn Fusnesau Gwell*	**Dangosyddion/ Targedau**	**Hynt**
Cynyddu trosiant mentrau cymdeithasol mwyaf Cymru	Sicrhau cynnydd o 200% yn nifer y mentrau cymdeithasol sydd â throsiant o dros £1m dros dair blynedd.	Bydd y Tîm Ymchwil Cyfiawnder Cymdeithasol ac Adfywio yn defnyddio ffynonellau data presennol i fonitro'r trosiant.
Sefydlu rhaglen **Fentora** ar gyfer arweinwyr mentrau cymdeithasol ac olynwyr / arweinwyr sy'n datblygu.	50 o lefydd mentora ar gyfer cadeiryddion, prif weithredwyr ac olynwyr dros gyfnod y Strategaeth	Ar y gweill eisoes, o dan arweiniad Awdurdod Datblygu Cymru. Grŵp llywio'n cyfarfod nesaf ar 23 Ionawr
Ariannu'r gwaith o rannu gwybodaeth ac arferion gorau ym maes **datblygu/ trosglwyddo asedau**		Ym mis Hydref 2005, cymeradwywyd cyllid fel y gall Cymdeithas Ymddiriedolaethau Datblygu Cymru symud ymlaen â'r gwaith.
Parhau i ddatblygu cynigion ar gyfer **SCDC Cymru gyfan** gyda'r DTI/Cyllid Cymru.	Gwaith ar y gweill gan Cyllid Cymru ar fodel hybrid SCDC ar gyfer Cymru. DTI yn mynd ar drywydd addewidion adroddiad y gyllideb i sefydlu cronfa dwf ar gyfer SCDC y DU, os yw'n dderbyniol o safbwynt Cymorth Gwladwriaethol.	Is-grŵp Cyllid SEJWG i symud ymlaen â'r mater. Cyfarfod cyntaf yr is-grŵp ar 13 Ionawr.
Mapio ffynonellau		Yr Is-grŵp Cyllid i

cymorth ariannol o'r sector cyhoeddus a'r sector preifat a chymorth busnes ar gyfer mentrau cymdeithasol		symud ymlaen â'r mater
Cydweithio â phartneriaid i ddenu'r sector preifat, yn cynnwys banciau, i ganfod cyfleoedd ar gyfer mentrau cymdeithasol		Gall hyn hefyd fod yn rhan o waith yr Is-grŵp Cyllid.
Cymorth Busnes Datblygu **Llygad Busnes** i sicrhau bod pob math o fentrau cymdeithasol yn cael eu cyfeirio at y gwasanaethau perthnasol o ran cymorth busnes.	WDA i baratoi Cyfeiriadur Gwasanaethau Cymorth Busnes i gynnwys pob math o fusnesau	Anfon manylion cofrestru at holl aelodau'r Rhwydwaith Mentrau Cymdeithasol.
Hyfforddi cynghorwyr busnes i weithio gyda mentrau cymdeithasol a chyflwyno cymwysterau		Cynghorwyr busnes Awdurdod Datblygu Cymru wedi cael hyfforddiant i godi eu hymwybyddiaeth o fentrau cymdeithasol.
Rhaglen hyfforddi ar gyfer y sector i gynnwys meithrin gallu ym meysydd: strwythurau cyfreithiol, cynllunio busnesau ac ymwybyddiaeth ariannol		▪ Bydd DTA Cymru yn symud ymlaen â rhai agweddau o dan gytundeb ariannu. ▪ Bwriedir mynd allan i dendr ar gyfer agweddau eraill
Darparu **cymorth arbenigol** i alluogi mentrau cymdeithasol i baratoi i dendro ar gyfer contractau yn y	Mentrau cymdeithasol i ennill contractau newydd gwerth cyfanswm o £2m erbyn	Bydd Is-grŵp Caffael SEJWG yn symud ymlaen â hyn pan gaiff ei sefydlu

sector cyhoeddus a gwneud y gwaith	2008.	
Hyrwyddo mecanweithiau **datblygu asedau** – yn bennaf trwy drosglwyddiadau a chyllid y gellir ei ddefnyddio i brynu ac adfer asedau	Trosglwyddo asedau gwerth £6m a sicrhau buddsoddiad gwerth £12 i brynu/adnewyddu asedau[3].	Ym mis Hydref 2005, cymeradwywyd cyllid fel y gall Cymdeithas Ymddiriedolaethau Datblygu Cymru symud ymlaen â'r gwaith.
Datblygu cynigion '**hawl cymunedau i brynu'**	Mynd ymlaen â'r mater gan ddilyn amserlen y Swyddfa Gartref	Ym mis Hydref 2005, cymeradwywyd cyllid fel y gall Cymdeithas Ymddiriedolaethau Datblygu Cymru symud ymlaen â'r gwaith.

Sefydlu Gwerth

Camau:
Dyma'r camau sy'n rhan o'r amcan o sefydlu gwerth:

Camau: ***Sefydlu Gwerth***	**Dangosyddion/ Targedau**	
Cefnogi **Cynhadledd Flynyddol** ar fentrau cymdeithasol yng Nghymru	300 o gynadleddwyr y flwyddyn erbyn 2005.	Bwriedir cynnal y gynhadledd gyntaf yn yr Haf 2006.
Cyflwyno a chyhoeddi **Cylchlythyr Mentrau Cymdeithasol** bob chwarter	Cyhoeddi cylchlythyr chwarterol	Gwaith ar y gweill. Mae cylchlythyrau blaenorol ar wefan y Cynulliad hefyd.
Ystyried contract i weithredu **cynllun cyfathrebu** i godi ymwybyddiaeth cynulleidfaoedd targed allweddol	Gwneud argymhellion i'r Gweinidog erbyn **mis Mawrth 2006.**	Drafft i'w ystyried gan SEJWG ar 31 Ionawr

Annog mentrau cymdeithasol i gymryd rhan mewn **cynlluniau gwobrwyo** perthnasol	Rhoi gwybod i'r sector am gynlluniau gwobrwyo perthnasol trwy Gylchlythyr gan Lywodraeth y Cynulliad	Bwriedir symud ymlaen â'r gwaith mewn partneriaeth â Gwasanaeth Busnesau Bach y DTI a'r Gweinyddiaethau Datganoledig eraill.
Sicrhau bod buddiannau'r sector yn cael eu cynrychioli a'u hyrwyddo ledled **Ewrop**; canfod cyfleoedd i ddysgu ac i rannu arferion gorau	Eisoes mewn cysylltiad â Llywodraeth y DU a Llywodraethau eraill yn Ewrop	SEJWG heb ei ystyried eto.
Datblygu a chynnal gwybodaeth fanwl am y sector yng Nghymru ac, o bosib, creu **cronfa ddata** Gymreig ar faint y sector, faint mae'n eu cyflogi a'i gyfraniad i'r economi	Cyhoeddi canlyniadau gwaith mapio a wnaed ledled y DU yn 2005 yn unol ag amserlen y DTI	I'w ystyried yng nghyfarfod SEJWG ar 31 Ionawr.
Sefydlu **strwythur cynrychioliadol** ar gyfer y sector yng Nghymru trwy edrych ar arferion gorau ar lefel leol, ranbarthol a chenedlaethol		Cynnig y Rhwydwaith Mentrau Cymdeithasol i'w ystyried yng nghyfarfod SEJWG ar 31 Ionawr.
Parhau i ddatblygu **cyfrifyddu cymdeithasol** yng Nghymru o brosiect peilot DTAW / CFSN	20 set o gyfrifon cymdeithasol ac amgylcheddol wedi'u paratoi a'u harchwilio yn 2006 a 30 yn 2007	Ym mis Hydref 2005, cymeradwywyd cyllid fel y gall Cymdeithas Ymddiriedolaethau Datblygu Cymru symud ymlaen â'r gwaith.

Datblygu Cyfleoedd Newydd

Camau:
Dyma'r camau sy'n rhan o'r amcan o ddatblygu cyfleoedd newydd:

Camau: ***Datblygu Cyfleoedd Newydd***	**Dangosyddion/** **Targedau**	
Defnyddio **rhwydweithiau** presennol a chefnogi rhai sy'n datblygu mewn meysydd fel **Busnesau Cymdeithasol, ailgylchu, gofal plant, trosglwyddo tai** ac **ynni adnewyddadwy**	Paratoi argymhellion ar gyfer y Gweinidog yn ôl y gofyn. O leiaf bedwar rhwydwaith yn cael eu cefnogi erbyn diwedd 2007.	Heb ei ystyried gan SEJWG eto.
Ymchwilio i gyfleoedd ar gyfer mentrau cymdeithasol trwy **strategaeth Blaenau'r Cymoedd**	Chwe menter gymdeithasol newydd wedi'u creu i helpu i gyflawni'r Strategaeth	Cadeirydd SEJWG i drefnu cyfarfod gyda thîm Blaenau'r Cymoedd.
Caffael Canfod cyfleoedd i fentrau cymdeithasol gymryd rhan mewn trefniadau caffael cyhoeddus trwy Raglen Cymru ar gyfer Gwella (WPI)	**Adrodd ar ddatblygiadau fel rhan o'r Arolwg Blynyddol**	Yr Is-grŵp Caffael i symud ymlaen â'r mater.
Ymchwilio i gyfleoedd i gefnogi **clystyru, rhyngfasnachu, mentrau deillio** a **mentrau ar gyfer y farchnad lafur drosiannol**	Paratoi argymhellion ar gyfer y Gweinidog yn ôl y gofyn. O leiaf ddau glwstwr wedi'u sefydlu erbyn diwedd 2006.	▪ Yr Is-grŵp Caffael i symud ymlaen â rhai agweddau ar y gwaith. ▪ DTA Cymru i symud ymlaen â rhai agweddau ar y gwaith.